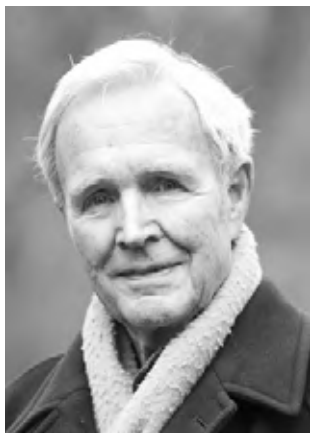

‘De mens heeft geen langetermijn-gen’

Schrijver en voormalig politicus Jan Terlouw (85 jaar) heeft een missie: meer aandacht voor de klimaatproblemen. Zelf zal hij de gevolgen hiervan niet meer meemaken, maar hij maakt zich zorgen om de toekomst van jongeren. Bij hen ligt tegelijk ook zijn hoop.

‘Er hangen geen touwtjes meer uit de brievenbus.’ Met deze woorden kwam Jan Terlouw (1931) op 30 november 2016 weer volop in de aandacht. De bekende schrijver en voormalig politicus wees in zijn indringende toespraak in de *De Wereld Draait Door* op een toenemend gebrek aan vertrouwen in de samenleving. Daarnaast vroeg hij aandacht voor de verwoesting van de planeet en waarschuwde hij voor de gevolgen als we doorgaan met het gebruik van kolen, gas en olie. In diezelfde uitzending presenteerde hij zijn twee nieuwste boeken waarin het klimaat de hoofdrol speelt: de novelle *Kop uit 't zand* en het sprookje *Het hebzuchtgas*.

Terlouw heeft een lange en diverse carrière achter de rug: na zijn loopbaan als fysicus heeft hij in de politiek gewerkt, onder andere als Tweede Kamerlid voor D66. Maar bij de meesten is hij bekend om zijn kinderboeken, zoals *Oorlogswinter* en *Koning van Katoren*. Na zijn vertrek uit de politiek in 1982 bleef hij zich inzet-

ten voor verschillende organisaties en commissies. Maar sinds november 2016 heeft heel Nederland hem opnieuw ontdekt: zijn bevolgen toespraken spreken veel mensen aan. Overal in het land geeft hij nu lezingen en interviews over de toekomst van de samenleving en de planeet.

Waarom zet u zich zo actief in voor het klimaat?

‘Omdat ik het belangrijk vind. Eigenlijk zou ik het iets rustiger aan moeten doen, het wordt wat veel. Maar als ik gevraagd word voor een lezing waarmee ik een paar honderd studenten kan bereiken, vind ik dat ik die kans niet moet laten lopen. De problemen worden steeds urgenter.

Net is er bijvoorbeeld weer een groot stuk ijs in Antarctica afgebrokkeld, waardoor gletsjers in de zee komen en de zeespiegel stijgt. Twee jaar geleden hebben de politici van 195 landen in Parijs besloten dat de opwarming van de aarde hoge prioriteit heeft, en afspraken gemaakt om de uitstoot van broeikasgas te verminderen. Maar de maatregelen die ze tot nu toe hebben genomen zijn volkomen ontoereikend.

Ik hoop er een klein steentje aan bij te dragen dat we de aarde gaan redden. Niet pas als er rampen gebeuren, maar nu al, door beleid. Hiertoe voel ik me verplicht.’

Waarom voelt u zich verplicht?

‘Ik heb van de samenleving een prachtig leven gehad. Weliswaar was het tot mijn dertiende oorlog, maar daarna heb ik nooit meer armoede gekend, en ik heb veel kansen gekregen om mezelf te ontwikkelen. Dan kan ik toch iets terugdoen?’

Mijn vader was dominee, en al ben ik niet religieus, hij heeft me wel geïnspireerd om uit te dragen wat je belangrijk vindt. En ik heb het vermogen om het verhaal te vertellen, mensen te raken via mijn romans of toespraken. Daar moet ik gebruik van maken, vind ik.’

Waar komt uw betrokkenheid bij het klimaat vandaan?

'Ik ben dicht bij de natuur opgegroeid. Tot de laatste oorlogsjaren woonden we op de Veluwe. Ik was veel bij de boeren, leerde ook melken en ploegen. Op jonge leeftijd was ik al verontrust als ik zag hoeveel de industrie loosde in het water en de lucht. Het zat me dwars, maar ik stond er niet lang bij stil. Ook als student hield ik me nog niet met het milieu bezig, dat deed niemand in de jaren vijftig.

Toen ik in 1971 in de Tweede Kamer kwam begon dit net een issue te worden. In 1972 kwam het rapport uit van de Club van Rome: *De grenzen aan de groei*, over de invloed van de bevolkingsgroei op de aarde. Ik dacht meteen: ze hebben gelijk. En: daar ga ik als Kamerlid wat aan doen. Diep in mijn hart wist ik al lang dat de mens niet zo met de aarde om kan gaan.'

Wat hoopt u te bereiken met uw optredens en boeken?

'Dat de politiek en de wetenschap hun verantwoordelijkheid nemen. En vooral: dat de bevolking van de feiten doordrongen raakt. Uiteindelijk zullen we de aarde moeten redden door beleid. De politiek heeft de macht om kolenwinnende bedrijven als Shell en Essent te dwingen over te stappen op duurzame energie. Maar heb jij dat zien gebeuren? De politiek is vergeten dat ze namens ons de baas is. Dat komt doordat de invloed van het geld enorm is toegenomen na de globalisering. Vermogende bedrijven trekken zo weer een bak met lobbyisten open en dan gebeurt er weer niets. Wat de politiek moet doen is karakter, leiderschap tonen.

In een democratie kan de politiek echter maar een half pasje vooruitlopen op wat de mensen willen. En de mensen willen het niet, want de meesten hebben geen idee wat er gaande is. Wetenschappers weten dit wel, maar zij gaan niet op de barricaden. Daarvoor twijfelen ze te veel. Daarom hoop ik vooral de grote massa te bereiken. Zij lezen en horen nog veel te weinig over de klimaatproblemen.'

Bij wie ligt uw hoop?

'Bij de jongeren, omdat de toekomst hun belang is. De mens heeft geen langetermijn-gen. Net als bij dieren is het eerste instinct van de mens overleven, en hoe doe je dat? Door te zorgen dat je nú voedsel hebt en je nú voortplant. Mensen kunnen wel vooruit denken, maar dat gaat zeker niet automatisch.

Voor jongeren worden de klimaatproblemen wel snel concreet. Kijk, mijn tijd zal het wel duren. En als je veertig bent kun je dat ook nog net zeggen. Maar de twintigers van nu krijgen straks te maken met een catastrofe. Als ze hiervan doordrongen raken gaan ze misschien protesteren. Zowel *Kop uit 't zand* als *Het hebzuchtgas* eindigen met jongeren die het niet meer pikken.'

Wat zou u studenten die dit lezen willen aanraden?

'Besef dat dit om jouw toekomst gaat en draag uit dat je het klimaat belangrijk vindt. En lees, lees, lees. Zorg dat er veel taal bij je binnenkomt, want taalbeheersing is een belangrijk hulpmiddel om mensen mee te bereiken.

Ik raad ook met klem aan lid te worden van een politieke partij, want zo kun je het beste invloed uitoefenen. Of, als je dat niet ziet zitten, interesseer je dan tenminste voor de verkiezingen. Ga stemmen en kies de groenste kandidaat van de partij van jouw keus. Dat gaat de politici in Den Haag opvallen. Daar worden ze groener van, want zij willen ook gekozen worden.

We moeten ook met z'n allen minder vlees eten. De dieren die we houden voor het vlees produceren enorm veel schadelijke stoffen. En dan heb ik het niet eens over de verschrikkingen van de bio-industrie.

En natuurlijk, zolang we nog energie halen uit fossiele brandstoffen is het ook beter om korter te douchen, en minder vaak de auto of het vliegtuig te pakken. Maar het goede nieuws is: er is energie in overvloed. De zon produceert zó veel – als we die energie gebruiken is zuinig doen helemaal niet nodig.'